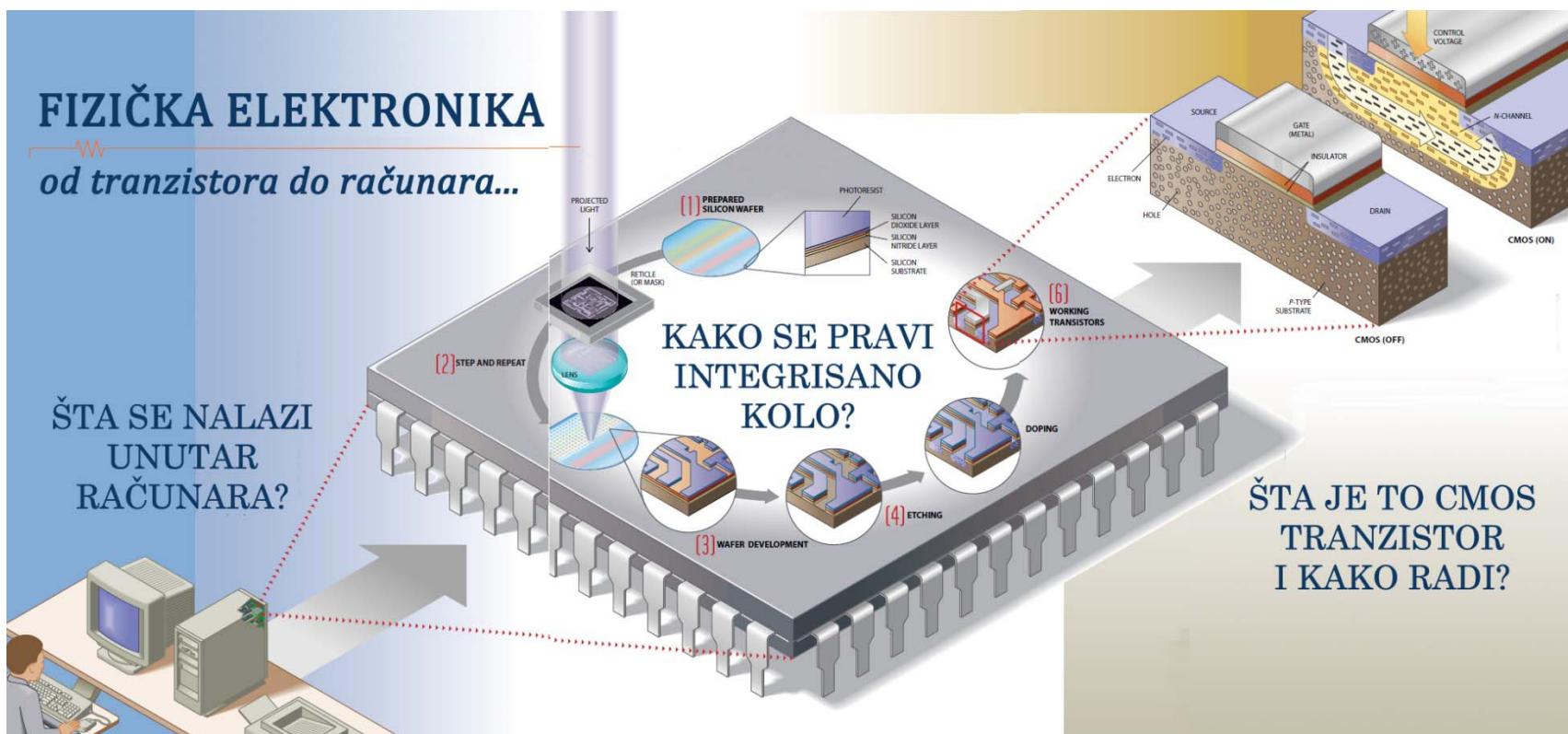

Nastava iz oblasti tehnologija, projektovanja i primene integrisanih kola na Odseku za fizičku elektroniku ETF-a

Milan Tadić

Uz asistenciju: Vladimira Arsoskog

Odsek za fizičku elektroniku

- Odsek za fizičku elektroniku (FE) bavi se primenom principa moderne fizike u:
  - (1) informaciono-komunikacionim tehnologijama,
  - (2) elektronički,
  - (3) biomedicinskom inženjeringu i
  - (4) ekološko-nuklearnom inženjeringu.
- Nastava na FE odseku je organizovana kroz dva smera:
  - (1) Smer za nanoelektroniku, optoelektroniku i lasersku tehniku (NOL) i
  - (2) Smer za biomedicinski i ekološki inženjering (BEI).
- Više predmeta na FE odseku se bavi tehnologijama izrade elektronskih naprava i projektovanjem integrisanih kola.

Osnovi fizičke elektronike (OFE)

3. semestar

Studenti stiču osnovna znanja iz oblasti tehnologije izrade i principa rada poluprovodničkih elektronskih i optoelektronskih komponenti.

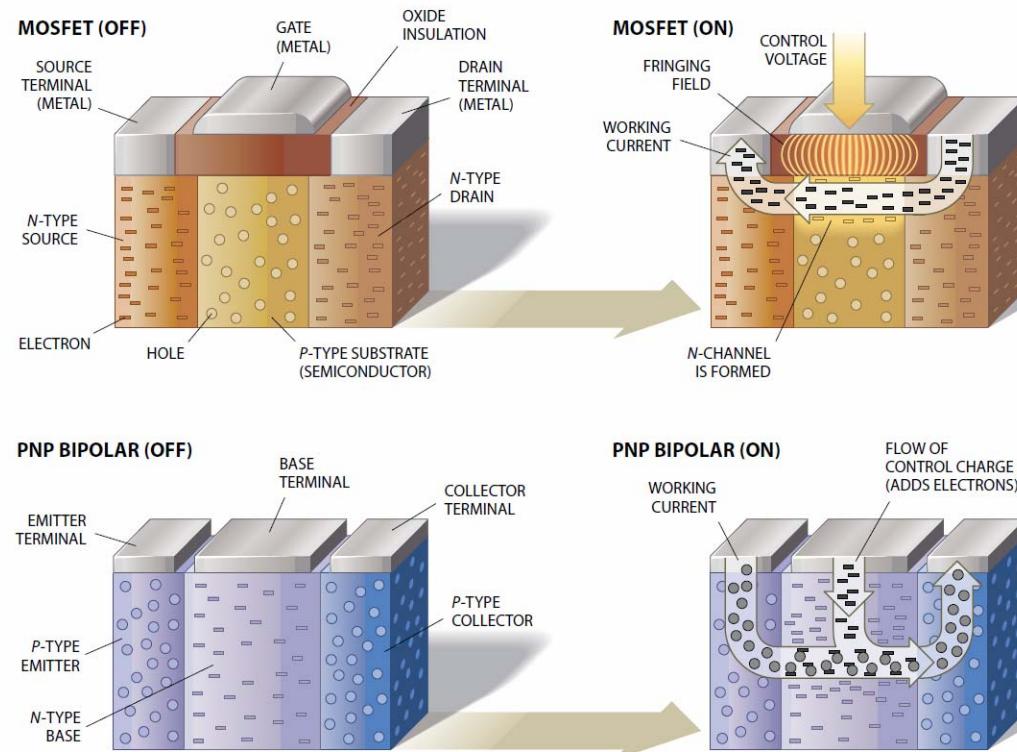
- PN spoj
- Metal-poluprovodnik spoj
- MOS struktura
- Laseri
- LED
- Fotodetektori
- JFET-ovi
- MOSFET-ovi
- Bipolarni tranzistori

Predavači:

Prof. Dr Dejan Gvozdić

Dr Jasna Crnjanski

As. Angelina Totović, MS

Ilustracija rada MOSFET-a i homospojnog bipolarnog tranzistora.

Materijali u elektrotehnici (MUE)

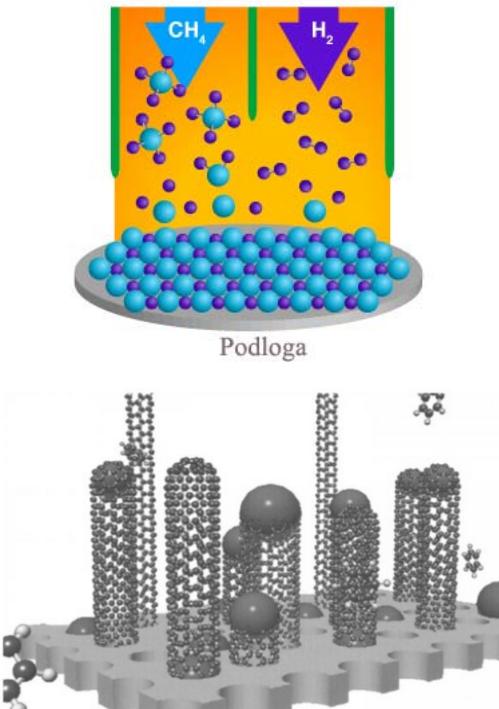
3. semestar

Pregled osnovnih znanja iz fizičkih osnova, karakteristika inženjeringu i tehnologija elektrotehničkih materijala.

- Hemijske veze i svojstva materijala
- Poluprovodnici, Provodnici, Dielektrici, Magnetici, Superprovodnici
- Metode dobijanja monokristala
- Planarna integrisana kola
- Karakterizacija materijala
- Biomaterijali
- Novi materijali i primene

Ingoti.

CVD za izradu nanotuba.

Predavači:

Prof. Dr Dejan Raković

Doc. Dr Miloš Vujisić

Doc. Dr Koviljka Stanković

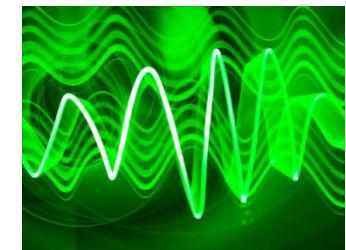
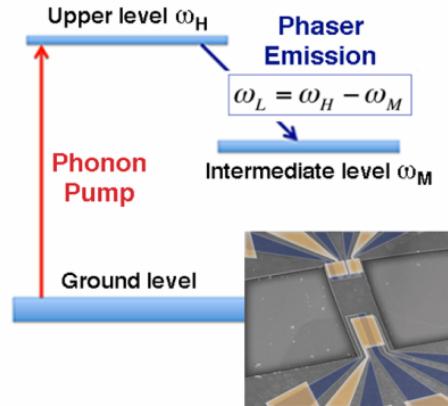
Fizička elektronika čvrstog tela (FEČT)

5. semestar

Predmet omogućava uvid u fizičke principe neophodne za razumevanje funkcionisanja poluprovodničkih naprava i komponenti.

- Zonska struktura čvrstih tela sa akcentom na poluprovodnicima
- Osnovni elektronski transportni procesi i optičke osobine poluprovodnika
- Heterospojevi

Primer najsavremenije naprave realizovane zahvaljujući istraživanjima u oblasti fizičke elektronike čvrstog stanja:

Fononski laser: akustični ekvivalent lasera – naprava koja proizvodi koherentni snop fonona
(izvori: Physics 6, 32 (2013); Phys. Rev. Lett. 110, 127202 (2013),
<http://spectrum.ieee.org/semiconductors>).

Predavači:

Prof. Dr Jelena Radovanović
Dr Jovana Petrović

Elementi elektronskih uređaja (EEU)

5. semestar

Izučavaju se konstrukcija i svojstva elektronskih komponenata iz perspektive performansi elektronskih sistema

- Pasivne komponente
- Diskretne poluprovodničke komponente
- Integrisane komponente u instrumentaciji
- Optoelektronske komponente
- Senzorske komponente
- Pouzdanost elektronskih uređaja

Diskretni otpornik.

Diskretni
tranzistor.

Predavači:

Doc. Dr Slobodan Petričević

As. Marko Krstić, MS

Mikroelektronika i nanoelektronika

6. semestar

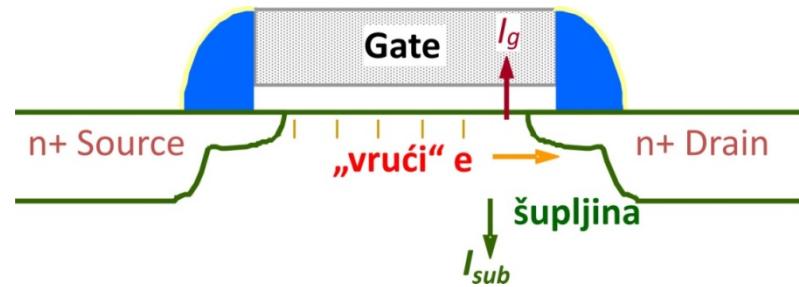
Studenti stiču osnovna znanja o planarnim procesima, nanotehnologiji, silicijumskim, heterostrukturnim i nanostrukturnim elektronskim napravama.

- Planarni procesi
  - jonska implantacija
  - termička oksidacija
  - depozicija
  - metalizacija
  - litografija
- Skaliranje; Mooreov zakon
- Efekti u tranzistorima malih dimenzija
- Nanostrukture
- HEMT, HBT, RTD, CNTFET

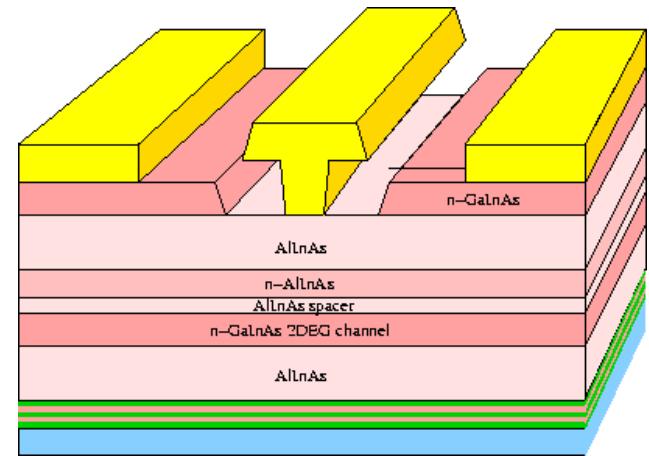
Predavači:

Prof. Dr Milan Tadić

Dr Vladimir Arsoški

Ilustracija efekata vrućih nosilaca.

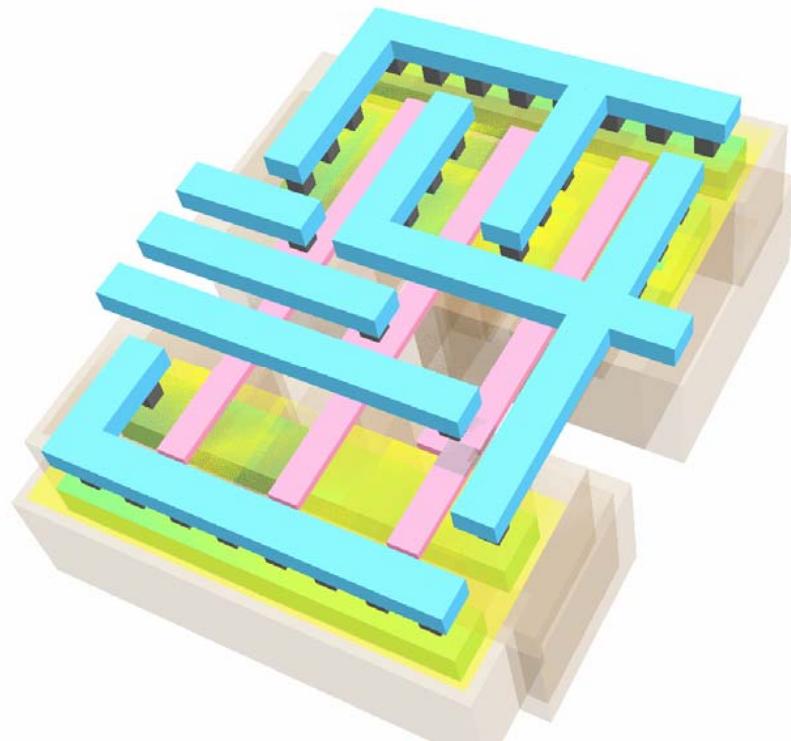

HEMT.

Mikroelektronska kola (MK)

6. semestar

- Integrисана digitalна kola:
  - projektovanje
  - tehnološki i geometrijski parametri
  - familije logičkih kola
- Programabilna logička kola: FPGA, CPLD
- Primena programabilnih logičkih kola:
Xilinx WEBpack softver
- Digitalna i analogna integrисана kola:
topografija, proračun parametara
(potrošnja, margine smetnji...), SPICE
simulacije
- Projektovanje: programski paket Electric
CAD

Predavači:

Doc. Dr Slobodan Petričević

Dr Vladimir Arsoski

Topografija troulaznog NI kola.

Analiza i modelovanje poluprovodničkih naprava

7. semestar

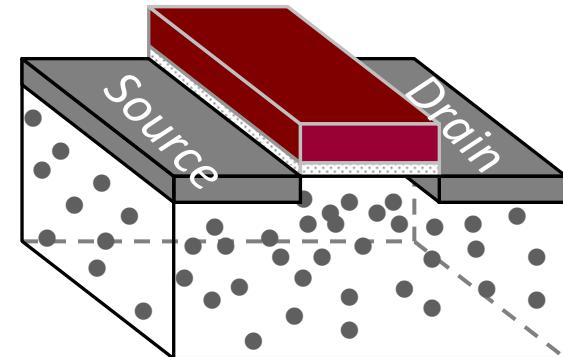
- Modelovanje poluprovodničkih naprava:
  - bipolarni tranzistori
  - unipolarni tranzistori
  - tranzistori sa efektom polja
- Modelovanje tehnoloških procesa
- Makromodeli u SPICE simulatoru:
  - gradivne komponente analognih integrisanih kola
  - operacioni pojačavači
  - optoelektronske komponente
- Primena SPICE-a u analizi elektronskih kola
- Modelovanje šuma u poluprovodničkim napravama

Predavači:

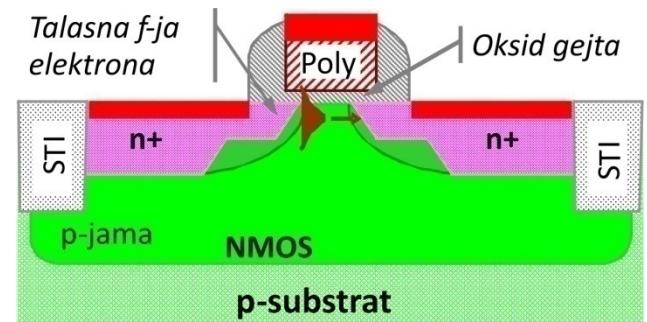
Doc. Dr Slobodan Petričević

Dr Vladimir Arsovski

As. Angelina Totović, MS

Efekat diskretnih dopanata.

Modeli MOS tranzistora sa ultra-tankim oksidom gejta.

Poluprovodničke kvantne nanostrukture

7. semestar

Upoznaje studente sa elektronskom strukturu i optičkim osobinama 2D, 1D i 0D poluprovodničkih nanostruktura.

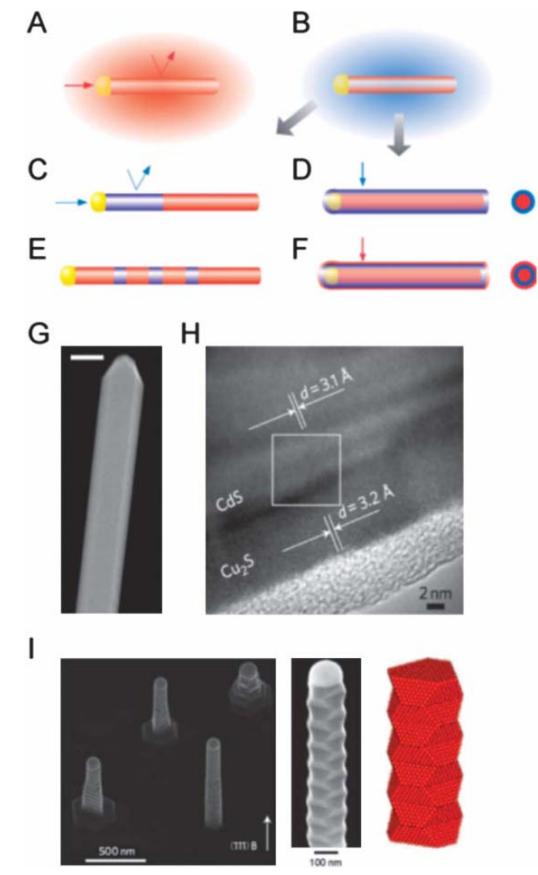
- MBE i MOCVD.
- Poluprovodničke kvantne jame. Superešetke.
- Poluprovodničke nanožice.
- Kvantne tačke.
- Optičke osobine nanostruktura.
- Eksitoni i fononi u nanostrukturama.
- Nanostrukture u magnetskom polju.
- Napregnute nanostrukture.
- Primene.

Predavači:

Prof. Dr Milan Tadić

Prof. Dr Jelena Radovanović

Dr Vladimir Arsoski

Formiranje VLS nanožica.

Nanotehnologije i nanokomponente

8. semestar

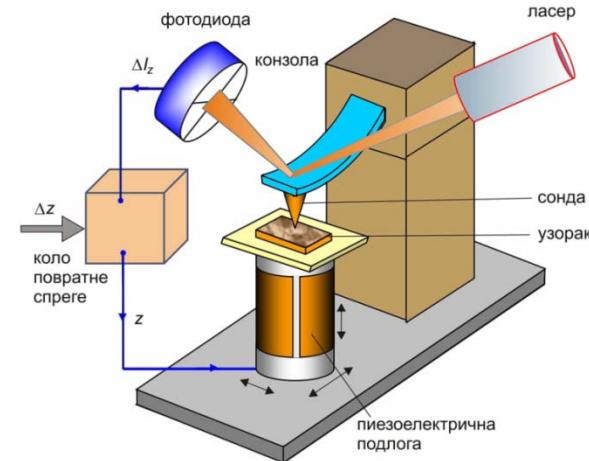
Upoznaje studente sa izradom, fizikom rada i karakteristikama nanoelektronskih naprava.

- SPM.
- Kontaktna (Sharvinova) otpornost.
- Landauerova formula.
- Landauer-Büttikerov formalizam.
- Metod neravnotežne Grinove funkcije (NEGF).
- Kvantno-tačkasti kontakt.
- Jednoelektronski tranzistor.
- Grafenski tranzistor.
- Diode i tranzistori na bazi ugljeničnih nanotuba.
- Kvantne interferentne naprave.

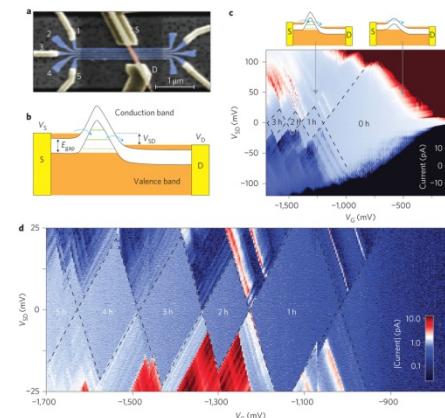
Predavači:

Prof. Dr Milan Tadić

As. Nemanja Čukarić, MS

AFM.

Kulonovi dijamanti.

Mikroelektromehanički sistemi

8. semestar

- **Modelovanje i simulacija**

- Mehanička, elektromagnetska i termička analiza.
- Kvantnomehaničko modelovanje. Spregnuti modeli...

- **Mikro i nanofabrikacija**

- Materijali. Zapreminske i površinske mikromašinstve silicijuma, LIGA, mikrogalvanika, EMD...

- **Strukture za MEMS i NEMS**

- Osnovni gradivni elementi: Mikro i nanogredice, mikro-mostovi, membrane. Ultratanke strukture. CNT. Moleku-larne žice. Metamaterijali.

- **MEMS i NEMS sistemi i primene**

- Senzori i aktuatori. MOEMS. Nanoantene. Mikrofluidika i mikroreaktori. Hemski MEMS i bioMEMS. Senzori pomeraja, pritiska, ubrzanja. Termalni senzori. Termalni, elektrostatički, SMA aktuatori. Mikro i nanomotori. Nanogeneratori.

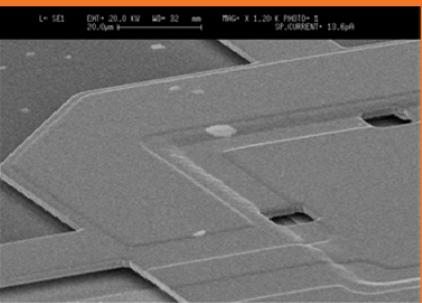
Mikroelektromehanički sistemi

8. semestar

Predavači:
Dr Vladimir Arsovski
As. Nemanja Čukarić, MS

Top Ten MEMS
#9: RF MEMS

L= SEL Ext= 20.0 KV WD= 32 nm MAG= X 1.20 K PHOTO= S SP CURRENT= 10.6 pA

Surface micromachined tunable capacitors

L= SEL Ext= 20.0 KV WD= 24 nm MAG= X 75.0 PHOTO= S

Three dimension low loss integrated inductors

Tech Bio

Function:
MEMS components are used as filters, tunable capacitors, tunable inductors, switches, and antenna.

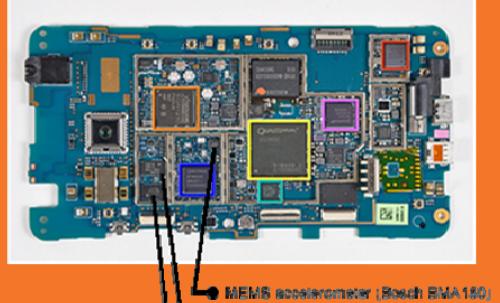
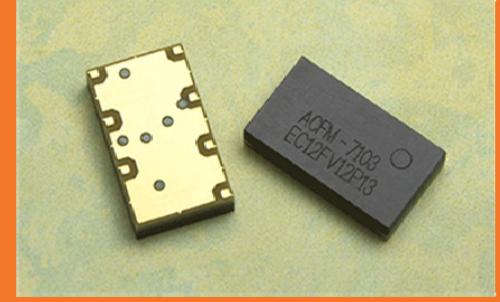
How it works:
Micromaching allows RF devices with unprecedented tunability to be made. Micromechanical structures enhances filter performances (such as quality factor).

Market size:
~\$ 1 Billion/year

Products where you can find them:
Cell phones, radar, transmission/receiving (TR) modules, duplexer.

Why?
High tunability. Low cost.

Avago Technologies FBAR filter.

MEMS Central

<http://www.memscentral.com>

Master i doktorske studije

- Dizajn nanoelektronskih kvantnih struktura
- Modelovanje mikroelektronskih naprava
- Projektovanje integrisanih kola
- Projektovanje aktivnih fotonskih integrisanih kola
- Modelovanje heterostrukturnih mikroelektronskih naprava
- Skenirajuća mikroskopija u nanonauci i nanotehnologiji
- Primena plazme u savremenim tehnologijama u elektronici i nauci o materijalima
- ....